

Liisa Vanhanen-Nuutinen, TtT, tutkimuspäällikkö, HAAGA-HELIA Ammattikorkeakoulu, Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Riitta Lumme, KL, yliopettaja, Helsingin ammattikorkeakoulu, Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia

Jaana Helenius, KM, koulutussuunnittelija, HUSLAB sekä kouluttaja, Amiedu

YHTEISKIRJOITTAMISEN JÄNNITTEET AMMATTIKORKEAKOULUN JA TYÖELÄMÄN KEHITTÄMISHANKKEESSA

Artikkelin kirjoittajat ovat työstäneet artikkelin yhdessä wikispace-internetalueella.

TIIVISTELMÄ

Tutkimuksessa analysoidaan yhteisartikkelin kirjoittamista *'Neuvottelevan työtavan kehittäminen laboratoriotyössä'* -hankkeessa, jossa automaatiolaboratorion henkilökunta yhdessä ammattikorkeakoulun opettajien ja opiskelijoiden kanssa kehitti laboratoriotyön käytäntöjä. Laboratoriohoitajat, bioanalytiikan opettajat ja opiskelija kirjoittivat yhdessä artikkelin, jossa he kuvasivat omia kokemuksiaan kehittämishankkeessa ja pohtivat tutkimus- ja kehittämistyön haasteita työelämäyhteistyölle. Kehittämishankkeen vastuuhenkilöt ammattikorkeakoulusta ja työpaikalta saivat tukea ja kehittävän siirtovaikutuksen lähestymistapaan perustuvaa ohjausta kehittämistyölle. He osallistuivat hanketyöpajoihin, joita järjestettiin ammatillisen opettajakorkeakoulun johtamassa työtoimintojen kehittämisen yhteistyöverkostossa.

Tutkimusaineisto muodostui yhteiskirjoittamista koordinoineen ammattikorkeakouluopettajan kertomuksesta, yhteisartikkelin kirjoittamista käsittelevistä yhteistyöverkoston hanketyöpajakeskusteluista ja kehittämishankevastaavien haastattelusta. Aineisto analysoitiin narratiivisella rakenneanalyysillä. Narratiivisen analyysin tulosta tarkasteltiin kehittävän siirtovaikutuksen teoreettisten käsitteiden avulla.

Yhteiskirjoittamisen vaiheet olivat: yhteiskirjoittamisen suunnittelu ja käynnistäminen, yhteiskirjoittamisen organisoituminen ja toteuttaminen ositettuna, rinnakkain kirjoittamisena sekä käsikirjoituksen arvi-

ointi. Yhteiskirjoittamiseen sisältyi jännitteitä: *yhteistyöverkoston ja kehittämishankkeen välisien siirtymien, opettajajohtoisen ja työelämälähtöisen kirjoittamisen, ja työn kehittämisen ja työn hallinnoinnin välillä*. Yhteiskirjoittamisen analyysi nosti uudella tavalla esille työelämälähtöisen kirjoittamisen haasteet ammattikorkeakoulun ja työelämän yhteisissä kehittämishankkeissa.

JOHDANTO

”Joulukuussa 2006 julkaistiin Bioanalyttikko-lehdessä artikkeli 'On niin kiire soutaa, ettei ehdi vetää moottoria käyntiin'. Työelämän ja koulutuksen yhteisessä kehittämishankkeessa 'Neuvottelevan työtavan kehittäminen laboratoriotyössä' mukana olleet toimijat pohtivat artikkelissa tutkimus- ja kehitystoiminnan haasteita työelämäyhteistyölle ja omia hankekokemuksiaan. Hanketta toteutettiin ammattikorkeakoulun bioanalytiikan koulutusohjelman ja kliinisen kemian ja hematologian automaatiolaboratorion yhteistyönä. Tämä kertomus on kirjoittamistyötä koordinoineen yliopettajan kokemus siitä, miten artikkeli sai alkunsa ja siitä, minkälainen kirjoittamisprosessi artikkelin tekeminen oli.

Hankkeen vastuuhenkilöt sekä ammattikorkeakoulusta että laboratoriosta osallistuivat ammatillisen opettajakorkeakoulun organisoimiin 'Työtoimintojen kehittäminen ammattikorkeakoulun ja työelämän yhteistyössä' -yhteistyöverkoston hanketyöpajoihin. Hanketyöpajoissa edistettiin osahankkeiden etenemistä ja rakennettiin kehittävään siirtovaikutukseen perustuvia ratkaisuja. Työvälineinä työpajoissa toimivat hankkeiden kirjoitussuunnitelma (Lambert 2005; 2006) ja kirjoitussopimus (Vanhanen-Nuutinen 2006a). Hankkeiden kirjoitussuunnitelmia käsiteltiin tapaamisissa samoin kuin osahankkeissa tehtyjä artikkelikäsikirjoituksia. Hanketyöpajat toimivat hanketta ja kirjoittamista eteenpäin vievänä voimana”. (Yhteiskirjoittamista koordinoanut yliopettaja)

Työelämän ja ammattikorkeakoulun yhteisissä tutkimus- ja kehittämishankkeissa testataan ja kehitetään työelämän ja ammattikorkeakoulun välisiä yhteistyömuotoja. Tavoitteena on tehdä aidosti työelämälähtöistä ja – läheistä yhteistyötä, jossa ammattikorkeakoulun teh-

tävänä on tukea työelämän muutospyrkimyksiä ja organisoida yhteisiä kehittämishankkeita. Tällaisessa hankeyhteistyössä ammattikorkeakoulun ja työelämän vuorovaikutus voi johtaa uusiin innovaatioihin ja osapuolten kehittymiseen (Konkola 2003; Lambert 2004; Konkola ym. 2007).

Ammattikorkeakoulun ja työelämän yhteisissä kehittämishankkeissa kirjoittaminen on usein jäänyt hankkeissa toimineiden opettajien vastuulle (Lambert & Vanhanen-Nuutinen 2005). Työelämän edustajien ja opiskelijoiden osallistuminen hankkeissa kirjoittamiseen onkin ammattikorkeakouluopettajille uudenlainen haaste. Osallistujien motivoituminen kirjoittamiseen lähtee heidän omista ja työyhteisöjensä intresseistä, joita ei aina ole helppo sovittaa yhteen. Kirjoittajille, myös opettajille, tällainen yhteistoiminta antaa monia oppimisen mahdollisuuksia. (Ahonen, Ora-Hyytiäinen & Silvennoinen 2005, myös Vanhanen-Nuutinen 2006b,c.)

Yhteiskirjoittamista on tutkittu ja kehitetty lähinnä akateemisessa kirjoittamisessa (esim. Eskola 1998; Jokinen & Juhila 2002; Hakkarainen 2003). Tutkimusryhmien kasvun myötä yhteiskirjoittaminen on yleistynyt ja se nähdään yhtenä tekijänä laadukkaiden tekstien tuottamisessa. Yhteiskirjoittamista pidetään vaativana, kehittynyttä työnjakoa ja tutkimuseettisten periaatteiden uudelleentarkastelua edellyttävänä toimintatapana (Eskola 1998;2005 ; Risteli 2001). Jokinen ja Juhila (2002, 109-110) ovat kuvanneet yhdessä kirjoittamista toisaalta käytännölliseksi, toisaalta teoreettis-metodologisesti perustelluksi tavaksi kirjoittaa. Käytännöllistä yhdessä kirjoittamista on, kun tekstiä suunnitellaan, työstetään, arvioidaan ja korjataan yhdessä. Teoreettis-metodologisesta näkökulmasta yhdessä kirjoittamista voidaan tarkastella sisältöjä tuottavana ja muokkaavana prosessina, jossa kirjoittajien välinen keskustelu ja yhteistyö ovat keskeistä.

Ammattikorkeakoulun ja työelämän edustajien yhteiskirjoittamista tarkastelleet Ahonen ym. (2005) perustavat yhteiskirjoittamisen prosessin näkemyksiin tietäjään, aikaan ja kontekstiin sidotusta tiedosta ja hiljaisesta tiedosta. Kirjoittamisen ympäristön muodostavat tuolloin ammattikorkeakouluyhteisö työ- ja opiskeluyhteisönä ja työelämän kehittämistoiminta. Kirjoittamiseen osallistujat tuovat mukanaan oman näkökulmansa: opiskelija kehittymässä olevaa tietoa työstä, työprosesseista ja ympäristöstä, opettaja työtä ja työprosesseja koskevaa teoreettista ja tutkittua tietoa ja työelämän edustaja työtä, työprosesseja ja ympäristöä koskevaa tietoa. Lopputuloksena on yleisölle kirjoitettu teksti.

Ammattikorkeakoulun ja työelämän kehittämishankkeissa kirjoittamisessa kohtaavat akateemisen kirjoittamisen ja projektiraportoinnin perinteet, mutta myös työssä kirjoittamisen tavat (vrt. Dias et al. 1999; Russell & Yanez 2003; Spinuzzi 1996; Lambert & Vanhanen-Nuutinen 2005). Organisaatioiden ja toimintakulttuurien rajapinnoilla tapahtuva kirjoittaminen voi tuoda esille esimerkiksi valtaan ja vuorovaikutukseen liittyviä konflikteja (Palmeri 2004). Työelämässä tekstillä on välineellinen tehtävä jonkin toiminnan suorittamiseksi, kun koulussa tekstit nähdään useimmiten tuotteina ja tuloksina sinänsä. Ne on myös yleensä suunnattu tietyille, rajatulle lukijakunnalle. (Dias et al. 1999.) Koulussa omaksutut kirjoittamisen tavat eivät sellaisenaan ole toimivia, eivätkä välttämättä käyttökelpoisia työelämässä. Tämä koskee niin opettajien kuin opiskelijoidenkin kirjoittamista.

Lambert (2006; 2007; myös tässä julkaisussa) on kuvannut interventionistista kirjoittamista uusien toimintamallien ja välineiden kehittelyä tukevien tekstien tuottamisena hankeprosessin aikana. Kirjoittamalla voidaan siten edistää kehittämistyötä sen kohdetta rakentamalla. Hankkeessa kirjoitetut tekstit kuvaavat ja myös tuottavat muutosta. Hänen mukaansa interventionistinen kirjoittaminen voisi muodostua yhdeksi tavaksi kirjoittaa ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehittämishankkeissa.

Tutkimuksen teoreettiset ja käytännölliset lähtökohdat

Tässä artikkelissa tarkastelemme yhteiskirjoittamista ammattikorkeakoulun ja työelämän kehittämishankkeissa koulun ja työn välisillä rajapinnoilla tapahtuvana, yhteistä kohdetta rakentavana ekspansiivisena oppimisena (Engeström 2001). Koulutuksen ja työelämän rajalle sijoittuvan oppimisen tarkoituksena on rakentaa yhdessä uutta toimintatapaa ja näin edistää kehittävän siirtovaikutuksen syntymistä (Lambert 1999; 2004). Kehittävän siirtovaikutuksen toteutuminen edellyttää, että oppiminen on prosessi, jossa on mukana useampi toimintajärjestelmä, esimerkiksi ammattikorkeakoulu ja työelämä. Kehittävän siirtovaikutuksen aikaansaamiseksi edellytetään kehitettävän kohteen uudelleen hahmottamista esimerkiksi muodostamalla uusia teoreettisia käsitteitä, sekä uusien käsitteiden käyttöönottoa uuden toimintatavan välineinä. Parhaimmillaan kehittämistyön tuloksena ammattikorkeakoulussa ja työelämässä otetaan käyttöön uusia toimintatapoja.

Esimerkkihankkeena artikkelissa on *Neuvottelevan työtavan kehittäminen laboratoriotyössä* -hanke. Laboratoriotyön kehittämishanke

toimi *Työtoimintojen kehittäminen ammattikorkeakoulun ja työelämän yhteistyössä* -yhteistyöverkostossa, jossa järjestettiin *hanketyöpaja*-toimintaa (Vanhanen-Nuutinen ym. 2006). Hanketyöpajoissa yhteistyöverkoston osapuolet pohtivat yhdessä kehittämishankkeissa tapahtuvan kehittämistyön arjessa esille tulleita jännitteitä ja analysoivat niitä kehittävän siirtovaikutuksen viitekehyksessä. Toisena tehtävänä hanketyöpajoissa oli tukea ja kehittää kehittämishankkeissa kirjoittamista. (Spets 2007.)

Kehittävässä siirtovaikutuksessa painotetaan oppimisen prosessimaista luonnetta, jossa useampi toimintajärjestelmä keskenään neuvotellen toteuttavat yhteisen kehittämishankkeen (Engeström 2002; Lambert 2004; Tuomi-Gröhn, 2002). Lambertin (2004) mukaan kehittävällä siirtovaikutuksella tuotetuissa tutkimusprosesseissa luodaan välineitä, malleja ja käsitteitä, joita voidaan ottaa käyttöön ammattikorkeakouluopetukseen ja työelämässä tapahtuvassa työssä oppimisessa. Yhteisten kehittämishankkeiden tarkoituksena on ylittää koulutodellisuuden raja ja pureutua työelämän todellisuudesta tuleviin ongelmiin, joita on usein vaikea havaita ja niiden ratkaisu tapahtuu useimmiten työryhmissä. Näkemys ekspansiivisesta oppimisesta korostaa pyrkimystä muutoksen tuottamiseen toimintajärjestelmässä ja se voi tapahtua ainoastaan yhteistoiminnallisesti (Engeström 2004).

Laboratoriotyön kehittämishanke toteutettiin ammattikorkeakoulun ja laboratorion yhteishankkeena. Kehittämishanke rakennettiin prosessiksi, jonka tarkoituksena oli tuottaa ekspansiivista oppimista ja edistää kehittävän siirtovaikutuksen syntymistä. Molemmat osapuolet antoivat työskentelyyn oman panoksensa. Kehittämistyö toteutettiin moniäänisesti, joten myös yhteinen artikkeli kirjoitettiin yhteistyössä. Tavoitteena oli, että kirjoittaminen toimii yhteistä kohdetta rakentavana oppimisena (vrt. Lambert 2007).

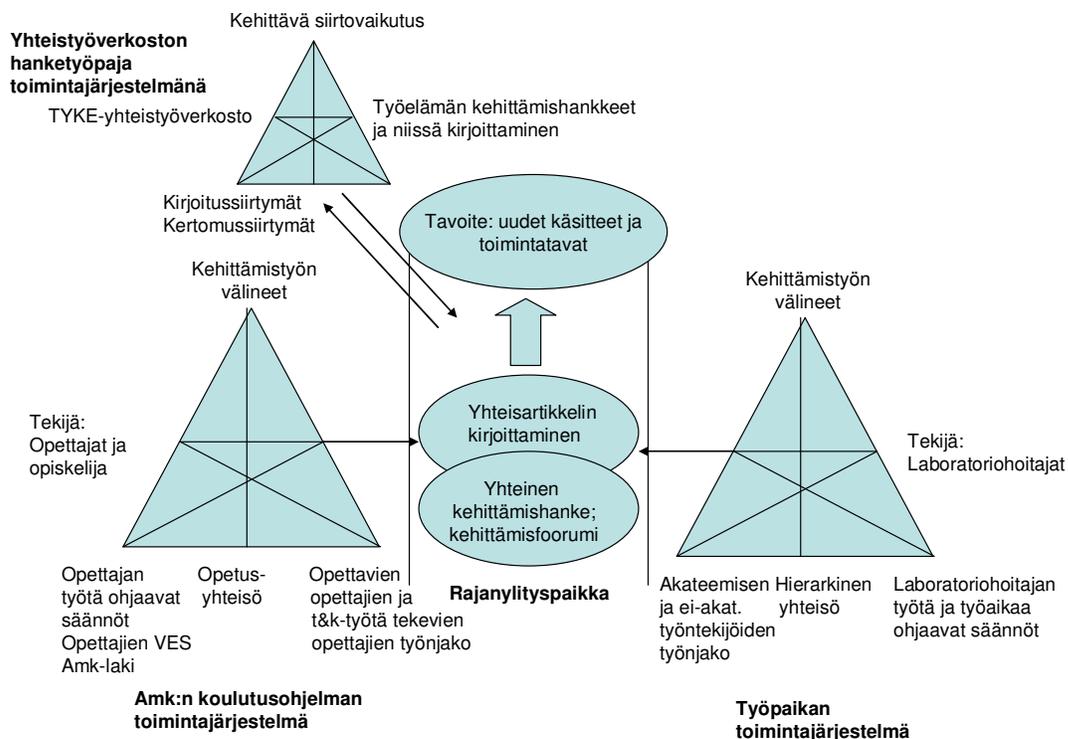
Moniääninen yhteistyö ja oppiminen tapahtuvat ammattikorkeakoulun ja työpaikan välisellä *rajanylityspaikalla* (Konkola 2003), jossa kaikkien hankkeessa mukana olevien ajatukset ja kokemukset eli äänet kuuluvat samanaikaisesti. Laboratoriotyön kehittämishankkeessa *kehittämisfoorumit* toimivat tällaisena rajanylityspaikkana (Helenius 2006; Lumme 2006; Lumme & Helenius 2005). Kehittämisfoorumeille osallistuivat laboratorion henkilökunta, opettajat ja opiskelijat.

Toiminnan kohteella tarkoitetaan yhteisöllisesti merkitykselliseen tarkoitukseen suuntautuvaa, pitkäjänteistä toimintaa. Toiminnalla täytyy aina olla kohde, jonka kanssa tekijät ovat vuorovaikutuksessa ja jonka muokkaaminen tässä vuorovaikutuksessa tuottaa joitain käyttöarvoja.

(Engeström 2004.) Kirjoitetut tekstit voivat toimia ammattikorkeakoulun ja työelämän rajanylityksen välineinä eli *rajakohteina*, joiden avulla perustellaan muutoksen tarvetta, muutetaan toimintaa tai vakiinnutetaan uutta toimintatapaa (Konkola 2003; Lambert, Reunanen & Helle 2005).

Kehittävän siirtovaikutuksen kannalta dialoginen ja horisontaalinen oppiminen ovat merkittäviä. Tällöin on kyse yhteisöjen välisestä vuorovaikutuksesta ja tiedon siirrosta. Verkostoissa ihmiset siirtyvät toimintajärjestelmästä toiseen. Heidän mukanaan siirtyy puhetta tai tekstejä. Kirjoitetut tekstit kuten oppimistehtävät, opinnäytetyöt ja muut tekstit voivat toimia rajanylityksen välineinä (Konkola 2003; Lambert 1999). Kirjoitettujen tekstien avulla tuotettuja *siirtymiä* kutsutaan kirjoitussiirtymiksi ja puheen kautta tuotettuja *kertomussiirtymiä* (Lambert ym. 2005).

Kuviossa 1 kuvaamme ammattikorkeakoulun, työpaikan (laboratorio) ja yhteistyöverkoston hanketyöpajan toimintajärjestelmien välistä suhdetta yhteisartikkelin kirjoittamisessa laboratoriotyön kehittämishankkeessa.

Kuvio 1. Yhteiskirjoittaminen ammattikorkeakoulun ja työelämän kehittämistyössä

Yhteiskirjoittamisen organisoiminen rajavyöhyketoiminnaksi nosti uudella tavalla esille toimintajärjestelmien erilaiset *säännöt, työnjaon ja välineet* kirjoittamisessa (vrt. Russell & Yanez 2003). *Jännite* on toimintajärjestelmien välillä, jännitteitä syntyy erilaisista näkökulmista, mutta merkittävä tekijä ovat toimintajärjestelmien erilaiset säännöt. Ammattikorkeakoulun säännöistä tärkein on ammattikorkeakoululaki (2003), jonka mukaan ammattikorkeakoulun tehtävänä on opettamisen lisäksi tutkimus- ja kehitystyö sekä alueellinen kehittäminen. Työelämän säännöissä taas jännitteitä aiheuttavat eri ammattiryhmien vakiintuneet tehtäväkuvat ja rajoittuneet mahdollisuudet poiketa niistä. Ammattikorkeakoulujen säännöissä opettajien työsuunnitelmaa koskevat ohjeet rajaavat työn opetukseen ja muuhun työhön. Kirjoittamista ja julkaisutoimintaa ei kaikkialla tunnusteta osaksi opettajan työtä tai se voi olla ns. tutkimus- ja kehittämistyön opettajien työtä. Neuvottelevan työtavan kehittäminen laboratoriotyössä –hankkeessa sekä opettajat että laboratoriohoitajat osallistuivat yhteisartikkelin kirjoittamiseen. Opettajilla kirjoittamistyö tapahtui osana hanketyöskentelyyn varattua työaikaa, laboratoriohoitajat ja opiskelija kirjoittivat vapaa-ajallaan. Laboratoriohoitajien pääasiallinen työ koostuu laboratoriotutkimusprosessin eri vaiheista. Laboratorioyhteisöissä kirjoittaminen on akateemisen henkilökunnan, kemistien ja lääkäreiden, vastuulla. Laboratoriohoitajat kirjoittavat työssään lähinnä erilaisia työ- ja asiakasohjeita ja tuottavat melko harvoin julkaistavia tekstejä.

Tutkimuksen toteuttaminen

Artikkelissa kuvaamme ja analysoimme yhteiskirjoittamisen jännitteitä työelämän ja ammattikorkeakoulun kehittämishankkeessa. Lisäksi pohdimme, mitä mahdollisuuksia yhteiskirjoittamisella on edistää kehittävän siirtovaikutuksen syntymistä kehittämishankkeissa. Keskeisinä kysymyksinä ovat, mitä edellytyksiä ammattikorkeakoulu-työelämä-kehittämishankkeissa on yhteiskirjoittamiseen, ja miten sillä voidaan edistää uusien toimintatapojen syntymistä ja käyttöönottoa niin koulussa kuin työelämässäkin?

Sovellamme tutkimuksessa narratiivisen tutkimuksen menetelmiä (Lieblich ym. 1998). Tutkimuksen keskeisen aineiston muodostaa yhteiskirjoittamista koordinoineen yliopettajan kertomus ammattikorkeakouluopettajien, opiskelijoiden ja laboratoriohoitajien yhdessä kirjoittaman artikkelin kirjoitusprosessista. Yliopettajan kertomus välittää sen kontekstin, jossa yhteistyö toteutui. Kertomus on moniäänistä puhetta, vaikka onkin yksittäisen henkilön tuottamaa (vrt. Syrjälä 2001).

Kehittämishankkeessa rakennettiin ammattikorkeakoulun ja työelämän välille toimintatapa, jossa laboratorion henkilöstö yhdessä ammattikorkeakoulun opettajien ja opiskelijoiden kanssa kehitti laboratoriotyötä. Yliopettajan kertomuksen avulla saatiin esille yhteiskirjoittamisen vaiheet: lähtökohta, toteuttaminen ja päätös (vrt. Hänninen 1999). Kehittämishanke toimi yhteistyöverkostossa niin, että hankkeen vastuhenkilöt ammattikorkeakoulusta (jatkossa ammattikorkeakoulun hankevastaava) ja työpaikalta (jatkossa työpaikan hankevastaava) osallistuivat yhteistyöverkoston hanketyöpajoihin (Vanhanen-Nuutinen ym. 2006; Spets 2007). Hanketyöpajoissa ohjaajina toimivat ammatillisen opettajakorkeakoulun edustajat (jatkossa hanketyöpajaohjaaja).

Tutkimusaineistona käytämme yliopettajan kertomuksen lisäksi kehittämishankkeen vastuhenkilöiden haastattelua yhteisartikkelin kirjoittamisesta ja hanketyöpajakeskusteluja. Haastattelu lisäsi ymmärrystä ammattikorkeakoulun ja työelämän toimintakulttuureista suhteessa kirjoittamiseen. Hanketyöpajakeskustelut toivat esille yhteistyön kontekstin moniäänisyyden ja jännitteet. Taulukossa 1 esitämme tutkimuskysymykset, analyysin kohteena olleet aineistot ja käytetyt analyysivälineet.

Taulukko 1. Tutkimuskysymykset, analyysikohteet ja -välineet

Tutkimuskysymys	Analyysikohte	Analyysiväline
Minkälaisia <i>jännitteitä</i> ammattikorkeakoulun ja työelämän yhteistyössä tapahtuvasta yhteisartikkelin kirjoittamisesta on tunnistettavissa?	Yhteiskirjoittamista koordinoineen yliopettajan kertomus yhteisartikkelin tekemisestä ammattikorkeakoulun ja työelämän kehittämishankkeessa. Kertomuksessa kuvataan toukokuun 2006 –marraskuu 2006 toteutunutta yhteisartikkelin kirjoittamista. Työtoimintojen kehittäminen ammattikorkeakoulun ja työelämän yhteistyöverkostossa –projektin hanketyöpajojen keskus-	Narratiivinen rakennanalyysi (categorical content analysis) (Lieblich ym 1998)

	<p>telujaksot, joissa suunniteltiin, ohjattiin ja arvioitiin yhteisartikkelin kirjoittamista. Neljässä työpajassa käytiin kymmenen keskustelujaksoa yhteisartikkelin kirjoittamisesta.</p> <p>Ammattikorkeakoulun ja työelämän hanke- vastaavien haastattelu yhteisartikkelin valmistuttua</p>	
<p>Millä edellytyksillä yhteisartikkelin kirjoittaminen amk-työelämä – yhteistyössä voi tuottaa kehittävää siirtovaikutusta?</p>	<p>Yhteiskirjoittamisen jännitteet</p>	<p>Kehittävän siirtovaikutuksen käsitteet ja ulottuvuudet (Engeström 2002, Konkola 2003, Lambert 2004, Tuomi-Gröhn 2002)</p>

Tutkimusaineiston analyysissä etenimme alkuperäisaineistojen narratiivisen analyysin kautta kehittävän siirtovaikutuksen käsitteisiin pohjautuvaan tarkasteluun. Toteutimme narratiivisen analyysin Lieblichin ym. (1998, 113-140) esittämällä rakenneanalyysin, 'categorical content analysis' -menetelmällä. Analyysi kohdistui kertomuksen ja muun tutkimusaineiston sisältöön ja sillä pyrittiin aineiston luokitteluun. Yhteiskirjoittamista koordinoineen yliopettajan kertomuksen pohjalta tunnistimme yhteiskirjoittamisen vaiheet, minkä jälkeen analyysi eteni yhteiskirjoittamisen vaiheisiin liittyvien tekstien valitsemiseen aineistoista. Tämän jälkeen määrittelimme sisältökategoriat ja jäsenimme aineiston kategorioihin. Tässä artikkelissa kuvaamme yhteiskirjoittamisen vaiheiden sisältöjä ja niistä tunnistettavia jännitteitä. Lopuksi teemme päätelmiä tuloksista.

Yhteiskirjoittamista koordinoanut yliopettaja tuotti kertomuksen tätä tutkimusta varten. Hanketyöpajan ohjaajat ja muut osallistujat antoivat luvan hanketyöpajakeskustelujen käyttämiseen tutkimuksessa.

Myös ammattikorkeakoulun ja työpaikan kehittämisvastaavien haastattelu tehtiin tätä tutkimusta varten. Yhteisartikkelin kirjoittamiseen osallistuneet laboratoriohoitajat, opiskelija ja opettajat lukivat ja kommentoivat tämän artikkelin käsikirjoitusta. Roolimme analyysin kohteena olevan yhteisartikkelin tuottamisessa olivat hanketyöpajaohjaaja, työpaikan kehittämisvastaava ja ammattikorkeakoulun kehittämisvastaava, joka myös toimi yhteiskirjoittamista koordinoineena yliopettajana.

YHTEISKIRJOITTAMISEN VAIHEET JA JÄNNITTEET

Yliopettajan kertomuksesta oli tunnistettavissa seuraavat yhteiskirjoittamisen vaiheet: *yhteiskirjoittamisen suunnittelu ja käynnistäminen, yhteiskirjoittamisen organisoiminen ja toteuttaminen sekä käsikirjoituksen rakentaminen ja arviointi*. Vaiheisiin sisältyi jännitteitä *yhteistyöverkoston hanketyöpajojen ja kehittämishankkeen, opettajajohtamisen ja työelämälähtöisen kirjoittamisen, ja työn kehittämisen ja työn hallinnoinnin välillä*.

Seuraavassa kuvaamme kirjoittamisen vaiheita, vaiheiden sisältöjä (kategoriat) ja niihin sisältyneitä jännitteitä.

Yhteiskirjoittamisen suunnittelu ja käynnistäminen

”Laboratorion osahankkeesta syntyvän artikkelin lähtökohtana oli hanketyöpajoissa käyty keskustelu hanketoimijoiden yhteisestä artikkelista. Keskustelussa oli ollut esillä opettajien yhteiskirjoitus pedagogiikan alan julkaisuun tai vaihtoehtoisesti hanketoimijoiden yhteinen artikkeli alan ammattilehteen. Keväällä 2006 reilu vuosi sen jälkeen, kun hanke oli aloitettu, käytiin hankkeessa mukana olevien toimijoiden kanssa ensimmäiset keskustelut yhteisen artikkelin kirjoittamisesta. Hanketta koordinoivana yliopettajana keskustelin mukana olleiden opettajien kanssa yhteisartikkelin tekemisestä. Vaihtoehtoina olivat opettajien yhteisartikkeli opiskelijoiden kanssa tai yhteisartikkeli työelämän hanketoimijoiden kanssa. Opettajat innostuivat kirjoittamisesta siinä määrin, että kevään ja kesän alussa tapasimme muutamia kertoja, ideoimme käsikirjoitusta ja sovimme työnjaosta. Tuolloin keskustelimme myös siitä, mihin julkaisuun artikkelia tarjottaisiin.” (Yhteiskirjoittamista koordinoanut yliopettaja)

Yhteiskirjoittaminen edellyttää kirjoittamisen valmistelua, strukturoitua yhteistyötä ja kirjoitusprosessin päätöstä (Lowry et al. 2004). Labora-

toriotyön kehittämishankkeessa yhteisartikkelin suunnittelu käynnistyi yhteistyöverkoston hanketyöpajassa, mikä muodostui ratkaisevaksi varsinaisen kirjoitusprosessin käynnistymiselle ja toteutumiselle. Suunnitteluvaiheessa käytiin keskustelua *kirjoittamisen merkityksestä hankkeessa sekä keille ja mille julkaisufoorumille kehittämishankkeesta kirjoitetaan*. Tavoitteeksi asetettiin yhteisartikkelille toteuttaminen ja julkaiseminen 'lähellä hanketoimijoita'. Kirjoittaminen pyrittiin saamaan osaksi kehittämistyötä.

Seuraavassa yhteistyöverkoston hanketyöpajassa käydyssä keskustelujaksossa työpajaohjaaja, ammattikorkeakoulun kehittämisvastaava ja työpaikan kehittämisvastaava pohtivat, mitä merkitystä yhteisartikkelin kirjoittamisella voisi olla kehittämishankkeessa:

Hanketyöpajaohjaaja: Jos lähtis vielä taaksepäin, jos miksi heidän pitäis ja mitä hyötyä (...) olis (kirjoittaa yhdessä)?

Työpaikan kehittämisvastaava: Heidän kokemukset.

Ammattikorkeakoulun kehittämisvastaava: Tavallaan he itse alkais myös tunnistaa kysymystä, (Työpaikan kehittämisvastaava: joo just)

*Ammattikorkeakoulun kehittämisvastaava: Mistä syntyy tarve siihen ja miten se hyödyntää heitä, että nostaa kehittämisen kohteita ja lähtee yhdessä miettimään. He voisivat pukea sitä tekstiksi, jolloin olis men-
taalisesta prosessista.*

Hanketyöpajaohjaaja: Silloin sitä tekstiä vois käyttää siellä yhteisössä.

Ammattikorkeakoulun kehittämisvastaava: Silloin se leviäis ulkopuolelle sitä kautta (...). Miksi kannattais tehdä (...)

Hanketyöpajaohjaaja: Hyödyntäis sitä tekstin kirjoittamisprosessia. Ette odota (...), että se olis valmis, vaan sitä tulis pitkin matkaa, jos teillä tulee erilaisia seminaareja. Tavallaan hyödyntäisitte sitä prosessia.

Toinen suunnitteluvaiheessa pohdittu kysymys oli keille ja siihen liittyen, mille julkaisufoorumille kirjoitetaan:

Ammattikorkeakoulun kehittämisvastaava: Kiinnostavampaa tai yhtä kiinnostavaa olis kirjoittaa opettajien kanssa. mikä siellä olis se pulma (...).

...

Työpaikan kehittämisvastaava: Musta ois hienoa, jos se artikkeli ois

Bioanalytikkolehdeissä sekä opettajan että työelämän näkökulma, koska se on se tärkeä asia. Mä veikkaan, että Ammattikasvatuksen aikakauskirjaa lukee opettajat, mut sitä ei lue työelämä.

Hanketyöpajaohjaaja: Tavallaan tän vaiheen interventio ku on kyseessä, niin se ei ehkä, Ammattikasvatuksen aikakauskirja on laajempi foorumi. Tarvittais sellanen lähifoorumi, jolle osottaa sen tekstin. Se on ihan totta, että...

Työpaikan kehittämistä vastaava: Se on lähempänä meidän omaa joukkoa.

Spetsin (2007) tutkimuksen mukaan hanketyöpaja mahdollisti moniäänisen vuoropuhelun kehittämishankkeiden edustajien kesken. Yhteisartikkelin kirjoittajista keskusteluun hanketyöpajoissa osallistuivat kehittämishankkeen ammattikorkeakoulua edustanut vastuhenkilö ja työpaikan kehittämistä vastaava. Molemmat toivat suunnitteluun omien työpaikkojensa ja laboratorion kehittämisfoorumien näkökulmia yhteiskirjoittamiseen. Ammattikorkeakoulun kehittämistä vastaava vei ehdotuksen yhteisartikkelista ensin kehittämishankkeessa toimineille opettajille ja opiskelijoille ja sen jälkeen laboratoriohoitajille. Ehdotusta ei kuitenkaan aikatauluun liittyneistä syistä käsitelty laboratoriotyön kehittämisfoorumilla tai laboratorion esimiesten kanssa. Yhteisartikkelin kirjoittamisen suunnittelu osaksi kehittämishanketyötä ei siten siirtynyt yhteistyöverkoston moniäänisistä keskusteluista kehittämishankkeen käytännön työhön ja yhteiseen oppimiseen.

Yhteiskirjoittamisen organisoiminen ja toteuttaminen

”Hankkeen koordinoijana sain vastuun tekstin taustoituksen tekemisestä. Opettajien tehtäväksi sovittiin omien hankekokemusten kirjoittaminen. Tuossa vaiheessa ei ollut tarkkaan selvillä se, osallistuuko kirjoittamiseen työelämän edustajia. Yksi hankkeessa mukana olleista opiskelijoista oli ilmaissut halukkuutensa olla mukana kirjoittamisessa. Työelämätoimijoiden osallisuus vaikutti epävarmalla. Tein kolmelle hankkeessa aktiivisesti mukana olleelle työntekijälle ehdotuksen yhteisen artikkelin tekemisestä. Ensireaktio oli varautunut ja yksi heistä kommentoi, ettei missään vaiheessa ole ollut puhetta artikkelin kirjoittamisesta. Syynä kriittiseen puheenvuoroon saattoi olla ajankohta, jolloin pyysin laboratoriohoitajia mukaan yhteisartikkeliin. Se tapahtui toukokuussa juuri ennen kuin he olivat esittämässä hankkeeseen liittyvää kehittämistyötään. Sovimme tuolloin, että palaan asiaan lomakauden jälkeen elokuussa. Kerroin opettajille saamastani kommentista ja

varauduimme siihen, ettei yhteistä artikkelia työelämän kanssa mahdollisesti synny. Opiskelija oli ilmaissut halunsa osallistua yhteisartikkeliin ja sovimme, että hän kirjoittaa opiskelijanäkökulmasta oman osuutena.

Elokuussa jatkoimme opettajien kanssa artikkelin kirjoittamista keväällä sopimamme työnjaon mukaisesti. Koostin eri kirjoittajien tekstin osia yhteen. Tekstin yhteensovittamisessa oli jonkin verran hankaluuksia, sillä tuotettu materiaali oli tyylillisesti erilaista ja osin myös päällekkäisiä asioita sisältävää. Kuitenkin saimme koottua opettajien ja opiskelijan osuuden kokonaisuudeksi. Elokuun lopulla kaksi työelämähankekumppania ilmaisi suostumuksensa artikkelin kirjoittajiksi. Keskustelimme aluksi siitä, teemmekö erillisen artikkelin vai yhteisen, jossa myös opettajat ja opiskelija olivat mukana. Päädyimme jälkimmäiseen ratkaisuun. Työmäärältään se tuntui siinä vaiheessa kohtuullisemmalta. Keskustelimme myös siitä, että voisimme kirjoittaa toisen artikkelin automaatiolaboratoriotyöstä opiskelijan oppimisympäristönä. Sen artikkelin tekeminen ei kuitenkaan ole vielä käynnistynyt.

Työelämäkumppanit saivat opettajien ja opiskelijan artikkeliluonnoksen, johon heidän oli tarkoitus tuottaa tekstiä omista lähtökohdistaan eli kokemuksistaan hanketyöstä. Kirjoittamisprosessin aikana kaikki artikkelin tekemiseen osallistuneet tahot eivät tavanneet toisiaan kasvotusten kertaakaan. Toimin kirjoittamistyössä välittäjänä, tapasin opettajien, opiskelijan ja työelämäkirjoittajien kanssa. Hanketyöpajaohjaaja tapasi sekä hankkeen työelämäkirjoittajat että opettajat. Tapaamisessa käsiteltiin yhteiskirjoittamisen sopimusta, jota ei tämän kirjoittamisen prosessin aikana varsinaisesti käytetty. Molemmissa tapaamisissa kirjoitussopimusta pidettiin kokeilemisenarvoisena työvälineenä.” (Yhteiskirjoittamista koordinoanut yliopettaja)

Yhteiskirjoittamiseen valmistauduttaessa asetetaan kirjoittamisen tavoitteet, sovitaan kirjoittavan ryhmän kokoonpano, valitaan sopivat kirjoittamisen välineet ja käynnistetään työskentely. Yhteiskirjoittaminen on suunnitelmallista työtä, joka pitää sisällään ryhmän tehtävien sopimisen, ryhmätyön suunnittelun, dokumenttien tuottamisen ja tuotoksen kokoamisen. Yhdessä kirjoitettu dokumentti tallennetaan ja jaetaan sovituksi, kirjoittamisprosessi arvioidaan ja tehdään suunnitelma jatkotyöskentelystä. (Lowry et al. 2004). Kehittämistyöstä vastannut yliopettaja otti vastuun yhteiskirjoittamisen organisoimisesta ja artikkelin taustoittamisesta. Hän myös *neuvotteli* opettajien, opiskelijan ja laboratoriohoitajien kanssa kirjoittamisesta ja *sopi kirjoittajien välisestä työnjaosta* yhteisartikkelin kirjoittamisessa.

Yhdessä kirjoittavan ryhmän työtä voidaan organisoida eri tavoin. Yksi henkilö voi kirjoittaa koko ryhmän puolesta tai kirjoittajille voidaan määritellä vastuualueet, joita he kirjoittavat samanaikaisesti. Kirjoittajille voidaan myös määritellä erilaiset roolit (kirjoittaja, editoija, arvioija). Työnjaosta riippuen yhdessä kirjoittamisessa voi syntyä erilaisia ongelmia, mutta myös erilaisia hyötyjä. (Lowry et al. 2004.)

Yhteisartikkelin kirjoittaminen organisoitui ja toteutettiin niin, että teksti jaettiin vastuualueisiin, joita kirjoittajat työstivät samanaikaisesti. Lowryn ym. (2004) luokittelun mukaan tällaista työnjakoa voi nimittää ositetuksi, rinnakkain kirjoittamiseksi. Opettajat, opiskelija ja laboratoriohoitajat kirjoittivat artikkeliin luvut omista hankekokemuksistaan. Kirjoittamisen koordinoijana ja editoijana toimi hankkeessa ammattikorkeakoulun kehittämisvastaavana toiminut yliopettaja. Kirjoittajien rooli- ja tehtäväjako oli selkeä.

Seuraavassa hanketyöpajan keskustelujaksossa ammattikorkeakoulun kehittämisvastaava pohti vielä omaa rooliaan yhteiskirjoittamisessa:

Ammattikorkeakoulun kehittämisvastaava: Katotaan siinä matkalla miten se menee, mutta se alku on aika merkityksellinen.

Hanketyöpajaohjaaja: Se toinen kysymys on , että millaisia yhteistyömuotoja,- tapoja käytetään.

Ammattikorkeakoulun kehittämisvastaava: Sitä mä pelkään, että mulle tulee liian ohjaava rooli.

Kirjoittamiseen osallistuminen oli luontevaa opiskelijalle ja opettajillekin, mutta työntekijöiden osallistuminen kirjoittamiseen edellytti useita neuvotteluja. Hanketyöpajassa oli käsitelty kirjoitussopimusta (Vanhanen-Nuutinen, 2006a) ja sen tutkimista välineenä yhteiskirjoittamisen suunnittelussa. Hanketyöpajaohjaaja tapasi sekä opettajia että laboratoriohoitajia ja tarjosi kirjoitussopimusta yhteistyöstä sopimisen välineeksi. Ehdotus, että sitä kokeiltaisiin ja tutkittaisiin tämän yhteisartikkelin kirjoittamisessa, sai laboratoriohoitajilta aluksi kielteisen vastaanoton. Kirjoitussopimusta ei lopulta otettu käyttöön aikatauluun liittyneistä syistä. Seuraavassa episodissa hanketyöpajassa ammattikorkeakoulun kehittämisvastaava pohti mahdollisia syitä laboratoriohoitajien kieltäytymiseen:

Ammattikorkeakoulun kehittämisvastaava: He eivät suostuneet kirjoittamaan. Heitä on ollut kolme toimijaa tässä, jotka oli aktiivisemmin tässä, joiden kanssa mä kävin keskustelu. He oli tehnyt sitä omaa ke-

hittämistehtäväänsä. Mä yritin houkutella, että sen pohjalta tehtäis sitä kirjoittamistyötä. Se oli tosiaan, kun jotenkin huonosti muotoilin sen, että hanketyöpajaohjaaja olis kiinnostunut tällasen kirjoittamisprosessin tutkimisesta. Se tuntui, että missään tapauksessa ei suostuta siihen. Se ehkä johtui siitä, että oli huono hetki esittää se kysymys, kun he olivat esittämässä omaa kehittämistehtäväänsä. Se oli varmaan tällanen ajallinen heikko hetki. Me sovittiin, että mä palaan syksyllä asiaan. Samalla mä keskustelin meidän opettajin kanssa ja opiskelijan kanssa jo silloin keväällä, että onko halukkuutta yhdessä tehdä artikkeleita. Opettajat olivat halukkaita ja opiskelija ilmoittautui halukkaaksi. Sen pohjalta me lähdettiin tätä kirjoittamista tekemään. Kun mä syksyllä lähetin näille kolmelle sähköpostiviestin, kun kesä oli mennyt ja oltiin levänneitä. Kaksi heistä vastasi ja yksi ei ole vastannut vielä mitään. Sitten me näiden kahden kanssa ollaan. Sen jälkeen me oltiin opiskelijan ja opettajan kanssa viety tätä prosessia eteenpäin jo. Se oli jo tavallaan muotoutunut jo ilman, että me tavallaan tiedettiin, mitä työelämä sanoo tähän. ... Sitten me pidettiin, johon XX tuli mukaan, keskustelu YY ja ZZ kanssa. Sitten me sovittiin, että kirjoittavat työelämän äänen tähän samaan artikkeliin. Se puuttuu tästä vielä se osuus. heidän kanssa käytiin vielä keskustelua, että siitä työympäristöstä vois syntyä toinen artikkeli, joka olis hieman eri näkökulmasta tehty. Se jäi vielä täysin pohdittavaksi, kun siellä oli niin kuin tuossa aikaisemmin totesin aika tiukka työtilanne ja muut asiat. Mä oon toiveikas, että heiltä tulee tähän työelämän ääni. Hanketyöpajaohjaaja jakoi tämän kirjoitus sopimuksen siinä tapaamisessa syyskuun alkupuolella.

Jännitteet kirjoittamisen organisoimisessa ja toteuttamisessa liittyivät kirjoittamisen sääntöihin ja työnjakoon ammattikorkeakoulun ja laboratorion toimintajärjestelmissä. Jännitteiden taustalla vaikuttivat laboratoriotyön käytänteet, joissa kirjoittaminen nähdään akateemisten ammattiryhmien työnä, ei niinkään laboratoriohoitajien työhön kuuluvana. Opettajien työssä puolestaan opetustyössä kirjoittaminen on 'itsestään selvää', mutta kehittämistyössä kirjoittaminen on vasta kehittymässä osaksi opettajan työtä.

Artikkelikäsikirjoituksen

arviointi

"Artikkelikäsikirjoitusta käsiteltiin hanketyöpajassa. Tekstiin saatu palaute kohdistui moniäänisyyden ilmentymiseen ja kehittävän siirtovaiikutuksen rakentumiseen. Artikkeleita täsmennettiin kommenttien perusteella moniäänisyyden paremmin esille tuovaksi ja kehittävää siirtovai-

*kutusta rakentavaksi. Artikkelia kommentoivat myös työelämäkirjoittajien esimiehet, osastonhoitaja ja osastonylilääkäri. Osastonhoitajan kommentit olivat lähinnä stilistisiä ja painottuivat siihen, minkälaisen kuvan kirjoitus antaa työyksikön toiminnasta. Osastonylilääkäri piti artikkelia hyvänä. Hän kommentoi artikkelia "tekstistä näkyy selkeästi se, kuka minikin osuuden on kirjoittanut". (yhteiskirjoittamista koordinoanut
yliopettaja)*

Yhteiskirjoittamisen tuloksena syntyi artikkeli, joka julkaistiin Bioanalyttikko-lehdessä. Tulosta tarkasteltiin hanketyöpajassa *kehittämistyöstä kertovana dokumenttina ja kehittämisen välineenä.*

Kun artikkelikäsitteilykirjoituksen suunnitelma oli valmis, ammattikorkeakoulun kehittämisvastaava toi sen luettavaksi ja arvioitavaksi hanketyöpajaan. Tässä vaiheessa opettajat ja opiskelija olivat kirjoittaneet artikkeliin osuutensa, mutta siitä puuttui vielä laboratoriohoitajien tekstiä. Artikkelia painottui siten oppilaitosnäkökulmaan. Ammattikorkeakoulun kehittämisvastaavan ja työpaikan kehittämisvastaavan kanssa asiasta käytiin seuraava keskustelujakso, jossa 'vastakkain' asettuivat toisaalta ammattikorkeakoulun työelämän kehittämistehtävä ja työn kehittämisen lähtökohdat laboratoriossa:

Ammattikorkeakoulun kehittämisvastaava: Tässä on toisaalta ollut se ajatus, että ammattikorkeakoulujen, vaikka tää on ihan fraasia, mutta 2003 lakiin tullut tutkimus- ja kehittämistoiminnan tehtävä ei mun mielestä oo työelämän toimijoille ollenkaan selvä asia. Eli se ei oo tuttua, että ammattikorkeakoululla on sen rinnalla, että tehdään perinteistä ammattiin kouluttamistehtävää, niin on tämä tutkimus- ja kehittämiskäyttö ja tää vähän tällanen valistustehtäväkin toisaalta, että tällaselle foorumille laboratoriohoitajille kirjoitetaan tällasesta asiasta. Täytyy miettiä, että yhteen artikkeliin ei varmaan mahdu kaikki ulottuvuudet. ... Tässä tää historia on ohjannut, miten tää artikkeli on syntynyt. Siitä syystä, me emme tienneet, että siihen tuli myös ne muut toimijat, kun se oli niin jyrkkä se vastaus mulle, että suhtauduin epäillen siihen, että he lähtevät ylipäätään kirjoittamaan.

Hanketyöpajaohjaaja: Tavallaan tään neuvottelevan työtavan malli tuodaan kehittämisen kohteeksi ilman, että pohditaan, miksi tää entinen työtapa ei riitä? Jossain yhteydessä te ootte pohtineet, mutta tämmösessä tekstissä sitä jää kysymään. Siinä varmaan voi olla laboratoriohoitajien ja teidän kaikkienkin näkemystä.

Keskustelu laboratoriohoitajien osallistumisesta kirjoittamiseen jatkui. Työpaikan kehittämisvastaava toi keskusteluun työpaikan hallinnon

näkökulman kirjoittamiseen ja huolen siitä, minkälaista kuvaa kirjoittavat laboratoriohoitajat välittävät tehdystä kehittämistyöstä ja vastaako se muiden kehittämistyöhön osallistuneiden kokemusta:

Työpaikan kehittämisvastaava: .. Vinkiksi vaan. Mä näkisin, että siellä esimiesten näkökulmassa nähdään tää tärkeenä. Ne näkee, että tästä on ollut hyötyä siellä eikä se oo ollut vaan yks perjantaiaamujen sesio. Vaan ne on nähny, että toimintatavalle on ollut apua. Mä luulisin, että sit vois olla sellanen positiivinen näkökulma, että jos työelämä ottaa tähän artikkeliin vielä sen näkökulman, mut ku tässä ei vielä tiedä mitä XX ja YY kirjoittavat. Tavallaan se, että miten se on näyttäytynyt siellä työyhteisössä niitten muiden näkökulmasta. Nää kaks on ne toimijat.

Ammattikorkeakoulun kehittämisvastaava: Siitä oli puhetta, että he tavallaan tuovat siinä omassa osuudessaan esille tätä ja mun mielestä tai siinä tulee se esimiesten näkökulma. En tiedä kuinka he sen tuo, mutta täytyy olla joku, joka mahdollistaa ja antaa siihen työaika. Ne kommentit mitä osastonhoitajalta tuli, niin ne liittyy enemmän muodollisiin seikkoihin, eikä niinkään sisältökysymyksiin. He tietysti haluaa nähdä sen artikkelin siitäkkin syystä, mitä siitä organisaatiosta kirjoitetaan: Millaista imagoa siitä organisaatiosta välitetään ulospäin. Mä koen, että se kommentointi liittyi enemmän sellaiseen.

Työpaikan kehittämisvastaava: Siitä meillä ollaan entistä tarkempia, että ne asiat menee virtaviivaisesti meidän tiedotusstrategioiden ja kaikkien muiden kanssa.

Ammattikorkeakoulun kehittämisvastaava; Mutta sitähän se organisaatio ei voi ehkä estää, että jos tutkimuksellisesti tulee tiettyä näyttöä. Onhan Suomessa kuitenkin sananvapaus. Sen tyyppiset asiat on kuitenkin mahdollista kirjoittaa... Mä oon kauheen ja aina ihmettelen tätä tämmöstä hierarkiaa, mutta se on edelleen olemassa ja voi hyvin. ...

Työpaikan kehittämisvastaava: Mä en itse halua sekaantua tähän artikkeliin ollenkaan, mutta tässä artikkelissa ei mainita sitä työpariroolia, mun ja (ammattikorkeakoulun hankevastaavan) roolia tässä artikkelissa. Se tulee tuolla yhden opiskelijan, se tulee, että hän sai apua tutkimuslupalapun täyttämiseen. Se oli ainoa rooli, mikä tulee ja kuitenkin me ollaan tehty siellä työtä omalla tavallamme.

Edellä kuvatun kriittisen vaiheen jälkeen, artikkelikäsitelmän arviointi jatkui seuraavassa hanketyöpajassa, kun käsikirjoitus oli valmis ja sisälsi myös laboratoriohoitajien kirjoittaman luvun. Ammattikor-

keakoulun kehittämistä vastaava pohti, miten artikkelin alkuperäinen tarkoitus toimia kehittämishanketyötä edistävä teksti-interventiona toteutui:

Ammattikorkeakoulun kehittämistä vastaava: Tästä artikkelista vielä sen verran, että tää on hiukan kouluvetoinen tää näkökulma johtuen tästä taustahistoriasta. Tää ois muotoutunut hieman erilaiseksi, kun alusta alkaen ois tiedetty, että ne ihmiset sieltä työyhteisöstä olis mukana. Tää on nyt tän näköinen, kun se on tässä vaiheessa. Mä nyt odotan teidän kommentteja.

Tää on rakentunut niin, että mä oon yrittänyt tätä vähän..tää on aika traditionaalinen juttu. Tämmöistä taustaa tässä alussa ja näiden hankkeessa mukana olleiden opettajien ääni, joka ei ehkä itse asiassa heidän äänellään tule. He on itse kirjoittaneet sen ja sitten on opiskelijoiden oma kokemus tästä mitä hän ajattelee itse olleena tässä hankkeessa mukana. Se taustaksi... Silloin kun me opettajien kanssa on lähdetty miettimään aluksi ja sitten opiskelijan kans oli sovittu, että hän kirjoittaa miten hän oli kokenut sen. Tässä oli enemmän sellanen näkökulma, mitä tällanen yhteistyö ammattikorkeakoulun näkökulmasta niinku vaatii ja edellyttää, mutta...

Ammattikorkeakoulun kehittämistä vastaava: Joo, kirjoitetaan passiivissa ja muuta, kyl mä tähän sit sitä lukiessä mietin. Sekin mua vähän jännitti, kun mä opettajilta kysyin, että käykö se että se tulee tänne paajaan. Ei se, että te pidätte kaikkea itsestään selvänä. Kaikki on itse asiassa pieniä työvoittoja, kun sä saat jotain asiaa eteenpäin. Se on hyvin sensitiivinen se kenttä.

Hanketyöpajassa käyty keskustelu yhteisartikkelin kirjoittamisesta ja varsinaisesta käsikirjoituksesta osoittautui varsin jännitteiseksi. Työpaikan kehittämistä vastaava kuvaili laboratorion työkuultuuria ja, miten kehittämistyöstä kirjoitettaessa tulee arvioida myös minkälaista kuvaa se välittää työpaikasta. Ammattikorkeakoulun kehittämistä vastaava puolestaan pohti, mitä yhteiskirjoittamisen organisoiminen edellyttää ammattikorkeakouluopettajalta. Avoimeksi jäi vielä, miten yhteisartikkelia käytetään laboratorion kehittämistyössä jatkossa. Tutkimuksen ja kehittämisen, akateemisen ja ei-akateemisen työn ja ammattikorkeakoulun ja työelämän erilaiset intressit kirjoittamiseen korostuivat arvioinnissa. Keskustelu yhteisartikkelista, sen kirjoittaminen ja prosessin arviointi tekivät näkyväksi ammattikorkeakoulun ja työpaikan yhteistyön jännitteitä, kun toteutetaan yhteistä kehittämishanketta.

YHTEISKIRJOITTAMINEN KEHITTÄVÄN SIIRTOVAIKUTUKSEN VÄLINEENÄ

Yhteisartikkelin kirjoittamisen voi arvioida luoneen ituja ammattikorkeakoulun ja työelämän yhteiskirjoittamiselle. Se käynnisti keskustelua kirjoittamisesta osana ammattikorkeakouluopettajan työtä ja toi osaltaan näkyväksi ne pulmat, jotka kirjoittamistyön sovittamisessa muuhun työhön on. Laboratoriohoitajan tehtävien kannalta yhteisartikkelin kirjoittaminen osoitti, että työpaikoilla tarvitaan paljon enemmän keskustelua kirjoittamiseen osallistumisesta ja merkityksestä osana kehittämistyötä. Luontevin rooli yhteiskirjoittamisessa näytti olevan opiskelijalla, joka osallistui kirjoittamisprosessiin ilman organisaation ongelmia.

Kehittävän siirtovaikutuksen kannalta keskeisiä kysymyksiä ovat: Mitä yhteinen toiminta ammattikorkeakoulun ja työelämän kirjoittamisessa on? Mitä siinä yritetään saada aikaan? Mikä synnyttää ongelmia? (ks. Engeström 2002, 25-26) Yhteiskirjoittamisen tarkoituksena oli rakentaa yhteistä kehittämisen kohdetta, koska kirjallisesti ilmaistuna se tarkentuu ja rajautuu paremmin kuin pelkästään puheen tasolle jäävässä kehittämistoiminnassa. Kirjoittamalla voidaan tehdä näkyväksi se, miten eri osapuolet jäsentävät kehittämisen kohdetta. Tekstin tarkastelu yhdessä antaa mahdollisuuden analysoida tehtyä kehittämistyötä ja mitä muutoksia on saatu aikaan (vrt. Suntio 2005).

Laboratorioiden kehittämistyötä ei useinkaan ole dokumentoitu tai julkaistu artikkeleina. Monien laboratoriohoitajien kirjoittamiskokemukset rajoittuvat opiskeluaikaisiin tehtäviin ja opinnäytetöihin. Ammatillisen kirjoittamisen kulttuuri laboratoriohoitajien keskuudessa kaipaakin kehittämistä. Kirjoittaminen mielletään usein tieteellisten julkaisujen tekemisenä, jossa esikuvana ovat kemistien ja lääkäreiden julkaisut impact-faktoriltaan korkeissa tieteellisissä lehdissä.

Ammattikorkeakoulun ja työelämän kehittämishankkeissa yhteiskirjoittamisessa voidaan soveltaa erilaisia kirjoittajarooleja, jotta esimerkiksi laboratoriohoitajien osallistuminen yhteiskirjoittamiseen lisääntyisi. Kynnys hankkeissa kirjoittamiseen voi laboratoriohoitajien keskuudessa olla suuri, joten tarvitaan erilaisia tapoja osallistua kirjoittamiseen. Yhteiskirjoittaminen tuleekin ymmärtää tässä yhteydessä laajemmassa merkityksessä kuin varsinaisen tekstin tuottamisena yhteiseen artikkeliin tai raporttiin.

Ammattikorkeakoulun ja työelämän yhteiskirjoittamisella voidaan edistää kahden toimintajärjestelmän yhteistyön muotojen kehittymistä ja

tehdä näkyväksi kehittämistyön tuloksia alan toimijoille. Ammattikorkeakoulun opiskelijat voivat oppia yhteiskirjoittamisen kautta uudenlaista työkuluttuuria, jota he voivat omassa ammattitoiminnassaan edelleen kehittää. Koulussa tehdään paljon erilaisia oppimistehtäviä ja opinnäytetyö, jotka tuotetaan suoritteiksi tutkintoon. Yhteisen hankekirjoittamisen kautta kirjoittamisen funktio osana opintoja muuttuu, jos kirjoitukset tulevat työelämäyhteisöjen käyttöön ja niitä julkaistaan foorumeilla, joilta ne ovat myös laajemmin hyödynnettävissä. Ammattikorkeakouluissa on pohdittu entistä enemmän sitä, miten opiskelijoiden ja opettajien tuottamat tekstit palvelevat tai voisivat palvella työelämän kehittämistä (vrt. Vuorijärvi 2005). Bioanalytiikan koulutusohjelman opettajille hankkeessa ja hankkeesta kirjoittaminen on uutta liittyen siihen, että ammattikorkeakoulujen työelämän kehittämistehtävän edellyttämät uudet käytänteet ovat vasta muotoutumassa. Hallukkuutta kirjoittamiseen varmasti on, minkä tämänkin yhteisartikkelin tekeminen osoitti. Kirjoittamiseen tarvitaan kannustusta, rohkaisua, työaikaa ja kirjoittamista koordinoiva henkilö.

Miten sitten kirjoitettuja tekstiä prosessoidaan tai kommentoidaan työyhteisöissä? Tässä artikkelissa analysoidun yhteisartikkelin tuottamisen aikana työyhteisön muut jäsenet eivät osallistuneet tai kommentoineet kirjoittamista. Yhteistyöverkoston hanketyöpajassa artikkelia arvioitiin, samoin laboratorion esimiehet lukivat tekstin. Ammattikorkeakoulussa ei tuolloin ollut foorumia, johon tekstin olisi voinut viedä luettavaksi ja keskusteltavaksi. Opiskelija ei osallistunut kirjoittamista koskevaan keskusteluun opettajien tai laboratoriohoitajien kanssa. Hyödyllistä olisi ollut käsitellä tekstiä hänen ja muidenkin hankkeessa mukanaolevien opiskelijoiden kanssa. Tämä edellyttää kuitenkin kirjoittamista koordinoivalta henkilöltä hyvää aikataulutusta, jotta kaikki osapuolet saadaan mukaan keskusteluun.

Yhteiskirjoittamisen joustavaa toteuttamista tukevat erilaiset välineet. Tietokoneavusteisia yhteiskirjoittamiseen soveltuvia välineitä on kehitetty ja tutkittu kansainvälisesti eri tieteenalojen tutkijoiden yhteistyössä. Kyse ei ole pelkästään siitä, että kehitetään yhteiskirjoittamisen mahdollistavia ympäristöjä vaan, miten niiden avulla edistetään kirjoittajien välistä vuorovaikutusta (Pargman 2003). Uusien välineiden käyttöönotto edellyttää niihin perehtymistä. Esimerkiksi *wikispacen* kaltainen alusta, jossa kirjoittajat voivat yhdessä neuvotella ja rakentaa tekstiä, on hyödyllinen tämänkaltaisessa yhteiskirjoittamisessa, mutta edellyttää kirjoittajilta eräitä *wikispacen* toimintojen opettelamista (Wei ym. 2005).

Yhteisartikkelin kirjoittamiseen osallistuneille opettajille ja laboratoriohoitajille tarjottiin *kirjoitussopimusta* uudeksi välineeksi kirjoittamisen suunnitteluun. Kirjoitussopimuksen tarkoituksena on toimia välineenä yhteiskirjoittamisen kohteen, työnjaon, aikataulun ja muiden toimintatapojen suunnittelussa, hanketyötä kehittävässä yhteiskirjoittamisessa (Vanhanen-Nuutinen 2006c). Kirjoitussopimuksen käyttöönotto ei tässä tapauksessa onnistunut aikataulusyistä ja sen vuoksi, että sen käyttöä olisi myös tutkittu. Jokaiselle kirjoittajalle jäikin oma tulkintansa siitä, mitä ollaan tekemässä ja kirjoittamisen koordinoija joutui tilanteeseen, jossa hän tavallaan teki tulkintoja toisten puolesta kootessaan tekstin osia yhteen. Artikkelin kirjoittamisen aikana opettajat tutustuivat kirjoitussopimukseen ja olisivat toivoneet sen käyttöä kirjoittamisprosessin alusta lähtien.

Ammattikorkeakoulun ja työpaikan välinen yhteistyö oli ollut vakiintunutta jo ennen tässä kuvattua kehittämishanketta. Kehittämisfoorumi-toiminta oli kuitenkin uutta, eikä kaikkia sen tarjoamia mahdollisuuksia vielä osattu käyttää hyväksi. Kehittävää siirtovaikutusta edistävä kirjoittamisprosessin rakentuminen olisi edellyttänyt yhteisartikkelin käsiteltäviä laboratorion kehittämisfoorumeilla kirjoitusprosessin kaikissa vaiheissa. Sitä kautta yhteisartikkelin kirjoittaminen olisi voinut muotoutua yhteiseksi rajakohteeksi. Nyt kirjoittaminen jäi osittain irralliseksi varsinaisesta kehittämishankkeesta. Kirjoittaminen näyttäytyi pikemminkin ammattikorkeakoulun ja työpaikan kehittämisvastaavien toimintana yhteistyöverkoston hanketyöpajoissa. Kehittävän siirtovaikutuksen aikaansaaminen olisikin edellyttänyt kirjoittamisen ja tekstin käsittelyn rakentamista osaksi tutkimus- ja kehittämisprosessia. Yhteisartikkelin nimi *'On niin kiire soutaa, ettei ehdi vetää moottoria käyntiin'* kuvaakin hyvin kehittämistyön hektistä luonnetta.

Kirjallisuus

Ahonen, O., Ora-Hyytiäinen, E. & Silvennoinen, P. 2005. Yhdessä kirjoittaminen ammattikorkeakoulun ja työelämän välisessä tutkimus- ja kehittämistoiminnassa – kirjoittajina opiskelija, opettaja ja työelämän edustaja. Teoksessa: Vanhanen-Nuutinen, L. & Lambert, P. (toim.) Hankkeesta julkaisuksi. Kirjoittaminen ammattikorkeakoulun ja työelämän kehityshankkeissa. Helsinki: Edita Oy, 167-180.

Ammattikorkeakoululaki 351 / 2003. Suomen säädöskokoelma.

Colen K. & Petelin, R. 2004. Challenges in collaborative writing in the contemporary corporation. *Corporate Communication: An International Journal*, Vol 9, No 2, 136-145.

Dias, P., Freedman, A., Medway, P. & Pare, A. 1999. *Worlds Apart. Acting and Writing in Academic and Workplace Contexts*. Erlbaum Publishers.

Engeström, Y. 2002. Kehittävä siirtovaikutus: mitä ja miksi? Teoksessa: Tuomi-Gröhn, T. & Engeström, Y. (toim.) *Koulun ja työn raja-
vyöhykkeellä – uusia työssäoppimisen mahdollisuuksia*. Helsinki: Yliopistopaino, 19-27.

Engeström, Y. 2004. *Ekspansiivinen oppiminen ja yhteiskehittely työssä*. Tampere: Vastapaino.

Eskola, Jari 1998. Yhteiskirjoittaminen ja "yhteis"kirjoittaminen tieteellisen tuottamisen prosesseina. Teoksessa: Eskola, J. (toim.) *Kirjoituksia tieteellisestä kirjoittamisesta*. Tampere: Tampereen yliopisto, Taju.

Eskola, J. 2005. Isänmurha vai kvartaalijulkaiseminen huomiotutkimuksen aikakautena. *Kasvatus* 36(3), 167-171.

Hakkarainen, K. 2003. Tieteellinen kognitio, kulttuurinen oppiminen ja tiedon yhteisöllinen tuottaminen. *Kasvatus* 1, 5-17.

Helenius, J. 2006. Laboratoriotyön kehittäminen neuvottelevan työtapav avulla. Tutkimussuunnitelma. Helsingin yliopisto. Toiminnan teorian ja kehittävän työntutkimuksen yksikkö. 09.05.2006.

Hänninen, V. 1999. *Sisäinen tarina, elämä ja muutos*. Tampereen yliopisto. *Acta Universitatis Tamperensis* 696.

Jokinen, A. & Juhila, K. 2002. Yhdessä kirjoittaminen. Teoksessa: Kinnunen, M. & Löytty, O. (toim.) Tieteellinen kirjoittaminen. Vastapaino, 109-118.

Konkola, R. 2003. Yhdessä kehittäen. Koulutuksen ja työelämän yhteistyön haasteita. Helsingin ammattikorkeakoulu Stadian julkaisuja. Sarja A: Tutkimukset ja raportit 2. Helsinki: Yliopistopaino.

Konkola, R., Tuomi-Gröhn, T. , Lambert, P. & Ludvigsen S. 2007. Promoting learning and transfer between school and workplace. Journal of Education and Work 20 (3), 211-228.

Lambert, P. 1999. Rajaviiva katoaa. Innovatiivista oppimista ammatillisen opettajankoulutuksen, oppilaitosten ja työelämän organisaatioiden yhteistyönä. Helsingin ammattikorkeakoulun julkaisuja A:1. Helsinki. Hakapaino.

Lambert, P. 2004. Kehittävää siirtovaikutusta uusia välineitä rakentamalla. Teoksessa H. Kotila & A. Mutanen (toim.), Tutkiva ja kehittävä ammattikorkeakoulu. Helsinki: Edita Oy, 102-127.

Lambert, P. 2005. Hankkeelle kirjoitussuunnitelma. KeVer-verkkolehti 4.

<http://www.kever.hamk.fi>

Lambert, P. 2006. Kirjoittamisen välineiden kehittäminen ammattikorkeakouluissa. SISUKAS. <http://www.samivoutilainen.net/joomla/>.6.9.2006.

Lambert, P. 2007. Kirjoittamisen uudet välineet ammattikorkeakouluissa. Ammattikasvatuksen aikakauskirja, Vol. 9, No. 2, 15-26.

Lambert, P., Reunanen, R. & Helle, M. 2005. Ammattikorkeakoulun oppimisverkostossa syntyy uudenlaista oppimista. Aikuiskasvatus, 1 (25), 47-57.

Lambert, P. & Vanhanen-Nuutinen, 2005. Kirjoittamisen genren kehittäminen. Teoksessa: Vanhanen-Nuutinen Liisa & Lambert Pirjo (toim.) 2005. Hankkeesta julkaisuksi. Kirjoittaminen ammattikorkeakoulun ja työelämän kehityshankkeissa. Helsinki: Edita, 13-43.

Lieblich, A., Tuval-Mashiach, R. & Zilber, T. 1998. Narrative research. Reading, Analysis, and Interpretation. Applied Social Research Methods Series, Volume 47. SAGE Publications. International Educational

and Professional Publisher.

Lowry, P. B., Curtis, A. & Lowry, M. R. 2004. Buil a taxonomy and nomenclature of collaborative writing to improve interdisciplinary research and practice. *Journal of Business Communication*, 41 (1), 66-99.

Lumme, R. 2006. Ammattikorkeakoulun ja työelämän yhteiset kehittämishankkeet – uudenlaista toimintatapaa rakentamassa. Tutkimussuunnitelma. Helsingin yliopisto. Toiminnan teorian ja kehittävän työntutkimuksen yksikkö. 09.03.2006.

Lumme, R. & Helenius, J. 2005. Neuvottelevan työtavan kehittäminen laboratoriotyössä. Hankesuunnitelma. HUSLAB & Stadia.

Palmeri, J. 2004. When discourses collide. A Case Study of Interprofessional Collaborative Writing in a Medically Oriented Law Firm. *Journal of Business Communication*. Vol 41, Number 1, 37-65.

Pargman, T. C. 2003. Collaborating with writing tools: An instrumental perspective on the problem of computer-supported collaborative activities. *Interacting with Computers*, 15 (6) pp. 737-757.

Risteli, L. 2001. Tekijyys tutkimuksessa. Tieteessä tapahtuu 2001/2. <http://www.tsv.fi/ttapaht/012/risteli.htm>

Russell, D. R. & Yanez, A. 2003. "Big Picture People Rarely become historians": Genre systems and the contradictions of general education. Teoksessa C. Bazerman & D. R. Russell (toim.), *Writing Selves - Writing Societes. Research from Activity Perspectives*. The WAC Clearinghouse. Colorado State University, 332-362.

Spets, A. 2007. Hanketyöpaja opettajankoulutuksen, ammattikorkeakoulun ja työelämän yhteistyön rakentajana. HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu, Ammatillinen opettajakorkeakoulu, tutkimuksia no 3.

Spinuzzi, C. 1996. Pseudotransactionality, Activity Theory, and Professional Writing Instruction. *Technical Communication Quarterly*, Summer 1996, Vol. 5, No. 3, 295-308.

Suntio, A.T. 2005. Raportti kehittämisen välineenä. Teoksessa: Vanhanen-Nuutinen, L. & Lambert, P. (toim.) 2005. Hankkeesta julkaisuksi. Kirjoittaminen ammattikorkeakoulun ja työelämän kehityshankkeissa. Helsinki: Edita Oy, 112-123.

Syrjälä, L. 2001. Tarinat ja elämäkerrat tutkimuksessa. Teoksessa: Aaltola, J., Valli, R. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin. Jyväskylä: PS-kustannus, 203-217.

Tuomi-Gröhn, T. 2002. Kehittävä siirtovaikutus koulun ja työpaikan yhteistyön tavoitteena – tapaustutkimus lähihoitajien lisäkoulutuksesta. Teoksessa: Tuomi-Gröhn, T. & Engeström, Y. (toim.) Koulun ja työn rajavyöhykkeellä – uusia työssäoppimisen mahdollisuuksia. Helsinki: Yliopistopaino, 28-66.

Vanhanen-Nuutinen, L. 2006a. Kirjoitussopimus yhdessä kirjoittamisen ohjaamiseen opetuksessa ja tutkimus- ja kehityshankkeissa. Kever-verkkolehti, no 4. <http://www.kever.fi>

Vanhanen-Nuutinen, L. 2006b. Challenges of collaborative writing: the case study of a nursing teacher, a nursing administrator and a researcher writing together. Nurse Author & Editor, no 4. <http://www.nurseauthor.com>

Vanhanen-Nuutinen, L. 2006c. Yhdessä kirjoittamista kehittämässä. Teoksessa: Kotila H (toim.) Opettajana ammattikorkeakoulussa. Helsinki: Edita Oy, 203-215.

Vanhanen-Nuutinen, L., Helenius, J., Järvinen R., Lumme, R., Soine-Rajanummi, S., Spets, A., Taajamo, T. & Lambert, P. 2006. Työ kehittyä ammattikorkeakoulun ja työelämän yhteistyöverkostossa. Teoksessa: Kotila H. (toim.) Opettajana ammattikorkeakoulussa. Helsinki: Edita Oy, 242-260.

Vuorijärvi, A. 2005. Opinnäytetyö tekstinä työelämään. Teoksessa: Vanhanen-Nuutinen, L. & Lambert, P. (toim.) 2005. Hankkeesta julkaisuksi. Kirjoittaminen ammattikorkeakoulun ja työelämän kehityshankkeissa. Helsinki: Edita, 81-94.

Wei, C., Maust, B., Barrick, J., Cuddihy, E. & Spyridakis, J. H. 2005. Wikis for Supporting Distributed Collaborative Writing. Tools and Technology, 204-209.